

ՄԱՍԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 7 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միայն խմբագրատան մեջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերէն)

Ցայտարարութիւնը ընդունուած է ամեն լիզուով.

Ցայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաբանչիւր բառին 2 կոպեկ.

ВЫСОЧАЙШЕ УЧРЕЖДЕННЫЙ,

ПОДЪ ПРЕДСѢДТЕЛЬСТВОМЪ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЫСОЧЕСТВА НАСЛѢДНИКА ЦЕСАРЕВИЧА, ОСОБЫЙ КОМИТЕТЪ.

Денежныя пожертвованія, предоставляемыя въ распоряженіе состоящаго подъ предсѣдательствомъ Его Императорскаго Высочества Наслѣдника Цесаревича Особого Комитета для помощи нуждающимся въ мѣстностяхъ, постигнутыхъ неурожаемъ, а также заявленія о желаніи жертвовать въ пользу нуждающихся хлѣбомъ (зерномъ и мукою), принимаются въ помѣщеніи Кабинета Его Императорскаго Величества, у Аничкова моста, ежедневно, за исключеніемъ дней неприсутственныхъ, от 11 час. утра до 3 час. дня. Пожертвованія отъ иностранныхъ слѣдуетъ адресовать: въ С.-Петербургѣ, въ Высочайше учрежденный, подъ предсѣдательствомъ Его Императорскаго Высочества Наслѣдника Цесаревича, Особый Комитетъ.

2—3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վարձկան թերթեր.
Մայիսի 5-ը էջմիածնում. Նամակ վերին-Ազու-
խից. Նամակ Ախալցխայից. Ներքին լուրեր.—
ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վաստակականի պատ-
գամաւորները. Ֆրանսիա. Արտաքին լուրեր.—ՀԵ-
ՌԱՒԻՆԵՐ.—ԲՈՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—
ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կաթողիկոսական ընտրութեան
պատմութիւնը.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐՁԿԱՆ ԹԵՐԹԵՐԸ

Այն օրից, երբ կովկասում, և զխաւորապէս
Թիֆլիսում սկսվեց ընտրողական պայքարը, Կ.
Պոլսի վարձկան թերթերը իրանց էջերը բաց ա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆԹՐՈՒԹԻՒՆԸ

Իրողութիւնը կատարվեց. հայ ազգի պատմու-
թեան վրա աւելացաւ մի փառաւոր էջ, որ ա-
պագայ սերունդը յափշտակութեամբ և հոգեկան
խորին հիմունքով պիտի կարգայ. աշխատենք
ուրեմն ճշդութեամբ արձանագրել այդ պատմա-
կան հոյակապ անցքը այնպէս, ինչպէս կատար-
վել է տեղի է ունեցել ու. էջմիածնի մէջ:

Բայց առաջ մի քանի խօսք: Յայտնի է, որ
Մակար կաթողիկոսի մահից յետոյ ընդ սփռու-
աշխարհի տարածված բոլոր հայերը միահամու-
հեցաւ փափաղ յայտնեցին, որ այս անգամ եկե-
ղեցին և ազգը չը դառնան տալ իրենան Հայրե-
կին այն պատիւը և տեղը, որը զրադին նրան
վերջին երկու կաթողիկոսական ընտրութիւնների
ժամանակ: Երբեմն անուան և զրօշակի տակ
միացան բոլոր այն կուսակցութիւնները, որոնք
առաւել կամ նուազ կերպով դաւանում էին այն
գաղափարները և համոզմունքը, որոնց մարմնա-
ցումն է կազմում իրենան: Իբրեւ ճշմարիտ
թարգման և արտայայտիչ ազգի ամբողջ ցանկու-
թեան, «Մշակը» թեկնածու առաջարկեց իր-
մեան Հայրեկին և նրանից յետոյ իբրեւ արժանա-
ւորագոյնը Սեդրակեան Արիստակէս սրբադանին,
Երեմիա եպիսկոպոս այժմեան տեղապահին և Գրիգ.
Ալեքանդրեան եպիսկոպոսին, իբրեւ մի և նոյն ուղ-
ղութեան հետեւող անձանց:

Ան այդ ցանկի միջից «Մշակ» առաջարկում
էր ընտրել կաթողիկոսացուն և այդ ցանկի ճա-
կատին միշտ իրենանի անունն է դրված եղել:
Թէ ազգի մեծագոյն, ողջամիտ և իմացական մասն
համարաչա էր «Մշակի» և այն կուսակցութեան
հետ, որի պարագլուխը «Մշակն» էր հանդիսա-

րեցին այն տեսակ յօդուածների առաջ, որոնք
յօրինվում էին Թիֆլիսում, և ուղարկվում Կ.
Պոլսի «Նամակ էջմիածնից», «Նամակ Ներքինից»
և «Նամակ Կովկասից» անունով:

Բաւական էր միայն աչքի անցնել այդ նա-
մակները, և ամենալաւամ մարդն էլ իս-
կոյն կը ճանաչէր, թէ ովքեր են զրանց հեղի-
նակները և որտեղ են խմբագրվում զրանք:

Կ. Պոլսի լրագրութիւնը, որն իր գոյութեան
սկզբից արդէն, ստամբուլական միջոցաւ աղբի-
րութեան ներքոյ, ոչինչ բարձր ճշգրտութիւն չէ դե-
կաւարել, այս անգամ՝ բոլորովին արդէն զու-
լը կորցրեց, և մէկը միւսի ետեից հանդէս եկան
այն տեսակ «զապէթակներ», որոնք իրանց հա-
ւատը և լրագրի վաճառում են մի քանի ու-
կով:

Նուա, այդ արդէն յայտնի է ամենքին, բայց հա-
կատակ կուսակցութիւնը, որի ծրարի մէջ ամե-
նեկն չը կար իրենանի անունը, այլ թեկնածու-
ներ էր առաջարկում բոլորովին այլ ուղղութեան,
այլ գաղափար արտայայտող անձանց, որպիսիք
են խորեն Ալեքեան Կ. Պոլսի պատրիարքը, Մատ-
թէոս եպիսկոպոս իզմիրեան, Սահակ եպիսկոպոս
Խաղպատեան և այլք, և որը չէր համարձակում
սակայն ուղղակի, անկեղծօրէն դէմ դնել իրենա-
նի թեկնածութեան, ճշմարտով այն սարսափելի
բարոյական աղբիւրութեան տակ, որ գործում է
առհասարակ իրենանի անունը և հեղինակու-
թիւնը, իրան նշանաբան էր դրել թէ կաթողի-
կոսը միայն թիւրքաց հայ եկեղեցականութեան
միջից պիտի ընտրվի: Շատ պարզ էր, որ այդ
կուսակցութիւնը անձարացած դնում էր իրենա-
նի անունը, այլ նրա գիտաւոր նպատակն էր
Ալեքեան պատրիարքը և Մատթէոս եպիսկոպոս
իզմիրեանը: Մայիսի 3—5-ի համազգային եկե-
ղեցական ընտրողական ժողովն իր վճիռը պիտի
արտաբանէր և այդ վճիռով պիտի հաստատէր
թէ որ կուսակցութեան ոգին, ուղղութիւնը և
բունած գրօշակը ճշմարիտ է և համապատասխան
ազգային բուն շահերին, պիտի ապացուցանէր,
թէ որ կուսակցութիւնը աւելի անկեղծ, անխաբ-
դան է շիտակ գործունէութիւն է ունեցել: Եւ
նա արտաբանեց այդ վճիռը, վճիռ, որ արագին
պատմական նշանակութիւն պիտի ունենայ և որը,
աւետարտելով 1892 թ. մայիսի 5-ին, երեքշաբթի,
ժամը 2-ին կէսօրից յետոյ ու. էջմիածնի զանգակների
զօղանջով ամբողջ հայ ազգին, ընդհանուր
համակարգը և սքանչելի առաքելայ դարձաւ:
Արժէ այդ վճիռի մանրամասնութիւնները նկարա-
գրել և նկարագրել «Մշակը» էջերում:

Գեո. մայիսի 1-ին հաւաքված չէին էջմիածնի
բոլոր եկեղեցական և աշխարհական պատգամա-
ւորները: Տաճկաստանից եկած պատգամաւորները
չէին յանձնում սրբազան Տեղապահին իրանց հա-

Ռուսահայոց մամուլը ուշք չը դարձրեց Կ.
Պոլսի մի քանի լրագրիւնների այդ վերին առ-
տիճանի ստոր վարմունքի վրա, և շատ լաւ
արեց, որովհետեւ ուշք դարձնել կը նշանա-
կէր առիթ տալ նրանց մտածելու, թէ իրանց
կարծիքից և բունած գիւրքից երկու կողմեր կան:
Սակայն այժմ, երբ ընտրութիւնն աւարտվել է, և
երբ թիւրքաց պատգամաւորները իրանք անձամբ
Կովկաս դալով տեսան և համոզվեցին, որ բոլոր-
ովին այն չէ, ինչպէս իրանց աշխատում էին հա-
ւատացնել վարձկան անձինք, այժմ, առում ենք,
աւելորդ չենք համարում մատնանել անել, որ Կ.
Պոլսի լրագրիւնները, մի խումբ մութ անձանց հետ
միասին, այնպէս էին յեղաշրջում փաստերը,
որ բոլորն միայն զրուանք կարող էր պատճառել:

Ինչիւր առէք, որ չը գրեցին և չը տարածեցին
այդ վարձկանները էջմիածնի այժմեան ղեկավար-
ների, սինդի, ճեմարանի մասին, ինչիւր առէք, որ
չը հնարեցին էջմիածնի զանազան ղեպերի, ընտ-
րութիւնների առիթով. ամենալաւ երևակայու-
թիւնն անգամ անկարող էր այնպիսի ստեր յօր-
նել, որպիսին յօրինեցին այդ վարձկանները:
Եւ մենք շատ ցաւում ենք, որ անկարող ենք
այժմ այդ փաստերը մի առ մի բերել, մի
առ մի յիշատակել, և յակնել յանունն ցոյց
տալ, թէ որտեղ է տղազրկել, ով է գրել, ինչ
աղբիւրից է բղխել:

Թողնելով այդ հետաքրքրական փաստերից
օգտվել մի ուրիշ, աւելի ազոյ ժամանակի, մենք
միայն իբրեւ նմուշ առաջ կը բերենք երկու
փաստ, ցոյց տալու համար, թէ ինչպէս օր ցերե-
կով, մարդիկ՝ ոտի տակ տալով ամօթը և խիղճը,
ուրանում էին փաստերը և այնպիսի սուտ եր հա-
ղորդում, որոնց դէմ խուլը և մոռնի էլ կը բողբոյն:

Ան այդ փաստ.

«Արեւիկ» լրագրի ապրիլի 23-ի համարում կար-
դում ենք.

Հատարմադրելը, շատերն ևս իրանց հետ չունենին
հաւատարմագրեր, այլ սպասում էին Կ. Պոլսի
պատրիարքի պատուիրակ Օրմանեան սրբադանի
զալստեան, որովհետեւ նա պիտի բերէր իր հետ
հարկաւոր թղթերը, հետևաբար թէ Տեղապահը
թէ սինդը լիքնեց չունենին ստուգել և որոշել
թէ ով է քանի անձինք իրաւունք ունեն մաս-
նակցել ընտրողական ժողովին: Մտաքիա եպի-
սկոպոսը հասաւ միայն մայիսի 2-ին առաւօտը և
երբ սինդը բոլոր թղթերը քննեց, դատարեց,
այն ժամանակ միայն յայտնեց թէ համազգային
ընտրողական ժողովը բաղկացած պիտի լինի 65
անդամներից, որոնք 72 ձայնի իրաւունք ունեն,
բայց զրանից 14 ընտրողներ ևս իրանց գրաւոր
կարծիքն են ուղարկել: Ուրեմն մայիսի 4-ին,
քառասուն ցանկի կազմութեան ժամանակ, այդ
ցանկը պիտի կազմվէր 86 ձայներով, իսկ 5-ին,
երկու կաթողիկոսացուների ընտրութեան ժամա-
նակ ժողովը պիտի ունենար միայն 72 ձայն:

Այստեղ պէտք է յիշել, որ պ. Արզար Յովհան-
նիսեան թէ և 2 ձայն ունենալն էր յայտարարել,
բայց թղթերի քննութիւնից երեսց, որ Երեմիա-
սի ժողովուրդը նրան չէ ընտրած պատգամաւոր:
Գեո. ապրիլի 30-ից աշխարհական պատգամա-
ւորները միմեանց հետ ծանօթանալու, կար-
ծիքների փոխանակութիւն անելու համար սկսե-
ցին նախապատրաստական մասնաւոր ժողովներ
կազմել: Պէտք է ասենք, որ միայն փառաւոր
ընտրութիւնը այդ նախապատրաստական ժողով-
ների արդիւնքը պիտի համարվի: Առաջին նախա-
պատրաստական ժողովը (ապրիլի 30-ին) տեղի
ունեցաւ Թիւրքիայի աշխարհական և մի քանի
եկեղեցական պատգամաւորների և Հ. Առաքելեա-
նի այսինքն արտասահմանեան պատգամաւորնե-
րի մասնակցութեամբ. այդ ժողովի մէջ յայտնեց,
որ Թիւրքիայի եկեղեցական պատգամաւորները
կամենում են իբրեւ կաթողիկոսացուներ ընտրել
Ալեքեան պատրիարքին և Մատթէոս եպիսկոպոս

«Արեւիկ միջօրէն 21/2 ժամ յետոյ Տիֆլիսէ «Արե-
ւիկ» խմբագրութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը
ծանուցանէր թէ «Արժրունին ընտրուեցաւ Սինո-
դի ճնշմամբ և օգնութեամբ քանտիտա»:

«Կէս գիշերէն 21/2 ժամ առաջ «Արեւիկ» խմ-
բագրութեան ուղղեալ երկրորդ հեռագիր մը ալ
կը ծանուցանէ թէ «Ընտրուեցաւ Արժրունի»:

«Մեզ կը թուի թէ առաջին հեռագիրն մէջ
սխալ մը կայ, և թէ ճիշդն այս պիտի լինի որ
«Արժրունի» ընտրուեցաւ պատգամաւոր, և պատգա-
մաւորի փոխանորդ եղաւ Արզար Յովհաննիսեան»:

«Այսպէս կարծելու պատճառ ունենք, ի նկատ
առնելով այն գերադոյն ճիշդն ու միջոցները զորս
ծանօթ եղանակաւ ի գործ դրին յէջմիածնի և ի
Տիֆլիս՝ վրաստանի եւ խմբիկի Գեո. Առաքելի
վաւերական ճանաչած ընտրութիւնները բեկանելով,
և իբրեւ ապօրէն բեկած ընտրութիւններն օրինա-
ւոր ճանչելով, և ամեն բան ընելով որպէս զի՝
մէկ-երկու քուէի տարբերութեամբ պ. Գրիգոր Ար-
ժրունի առաջին ընտրուի և պ. Արզար Յովհաննի-
սեան՝ երկրորդ»:

Ապա կարող ենք.
«Թէպէտ նոյն պարագայից և աղբիւրութեանց
բերմամբ, Տիֆլիս ուղղեալ հեռագրոյ մը վրա,
Օրմանեան Սրբադանին էջմիածնի ուղերթին ալ
եւ մնացած է, բայց կը յուսացվի որ առաջի-
կայ շարքով որ ճամբայ ելնէ»:

Մի ուրիշ փաստ.

«Երբեք» անունով մի թերթ տպագրում է
Թիֆլիսից ուղարկված այսպիսի տեղեկութիւն-
ներ, թէ՛ ապրիլի 22-ին, թեմական պատգա-
մաւորի ընտրութեան ժողովում, գաւառա-
կան պատգամաւորները ներկայ չէին, Թիֆլիսի
պատգամաւորներից շատերն էլ ժողովին չէին
գնացել, այնպէս որ միայն մի խումբ պատգամա-
ւորներ էին ներկայ, որոնք և ընտրեցին Գրիգոր
Արժրունին:

Իզմիրեանին: Նոյն օրը, երեկոյան, Ղազարա-
պատում տեղի ունեցաւ երկրորդ մասնաժո-
ղով, որին մասնակցում էին միայն Ռուսաս-
տանի և Պարսկաստանի ու. էջմիածնի միա-
բանութեան պատգամաւորները: Այդ ժողովը,
որին առաջին անգամ մասնակցեց պ. Գր. Արժ-
րունին, հրաւիրվել էր այն նպատակով, որ խնայ-
վի թէ Ռուսաստանի և Պարսկաստանի պատգա-
մաւորների և թէ էջմիածնի միաբանութեան
տրամադրութիւնը կաթողիկոսական թեկնածու-
ների վերաբերմամբ: Ցայտնայից, որ բոլոր 8 աշ-
խարհական պատգամաւորները (Գ. Արժրունի, Հ.
Առաքելեան, Ն. Ալեքեան, Ա. Մելիք-Ազատեան,
Ա. Լալայեան, Յ. Սարգսեան, Ռուբին Զատա-
նալեան և Ս. Մամիկոնեան) ինչպէս և էջմիած-
նի ամբողջ միաբանութիւնը անխտիր կամենում
են իրենանին ընտրել առաջին կաթողիկոսացու,
իսկ իբրեւ երկրորդ կաթողիկոսացու էջմիածնի
միաբանութիւնը առաջարկում է կամ Ներսիս
սրբադանին և կամ Արիստակէս Սեդրակեանին.
այդ ժողովում յայտնեց նոյնպէս, որ թէ Տեղա-
պահ սրբադանը և թէ Սեդրակեան սրբադանը
իրենանի ընտրութեան կատարեալ աջութեան
համար հրաժարվում են բոլորովին թեկնածու-
թիւնից, բայց միաբանութիւնը տրամադրել չէ ըն-
դունել այդ հրաժարականը: Այդ ժողովից յետոյ
Նիկոմիդիայի առաջնորդ Ստեփաննոս եպիսկոպո-
սը դիմելով Գ. Արժրունին առաջարկեց հաշտու-
թիւն կայացնել իր հակառակ կուսակցութեան
հետ և համերաշխաբար գործել, և երբ Հ. Առա-
քելեան յայտնեց, որ ինչպէս ստուգել և ճշը-
մարտութեան մէջ հաշտութիւն չէ կարող լինել,
նոյնպէս և այդ երկու կուսակցութիւնների մէջ
անկարելի է որ և է համաձայնութիւն, իսկ Գ.
Արժրունին պատասխանեց, որ ինքը Հ. Առաքե-
լեանից չափ առաջ չէ դնում, որովհետեւ սուտը
և ճշմարտը դատելը ապագայ դատաստանի և
պատմութեան գործն է, միայն որովհետեւ նա դա-

Ում չէ յայտնի, որ ապրիլի 22-ի ժողովին ներկայ էին բոլոր 103 պատգամաւորները, մի փաստ, որ ոչ ոք ուրանալ չէ կարող: Եթէ այդ թերթերը և այդ մարդիկ ընդունակ են թերթ յեղաշրջել, ցերեկայ լոյսի նման փաստերը յեղաշրջել, ապա հասկանալի է, թէ նրանք ինչ հրէշաւոր ստեր կարող են հնարել և տարածել այն բաների մասին, որոնք այնքան էլ պարզ յայտնի չեն ժողովրդին:

Կ. Պոլսի վարձկան թերթերում տպագրւած այդ հրէշաւոր ստերը կը մնան իրեն անհնչելի նախատինք, ինչպէս նամակագիրների, այնպէս և հրատարակողների համար:

Այդ պերճախօս փաստերին բացատրութիւն աւելացնելը միտք չունի:

Կարգացէ՛ք և դատեցէ՛ք:

ՄԱՅԻՍԻ 5-Ը Ս. ԷՋՄԱՌՆՈՒՄ

Խորիման Հայրիկ միաձայն ընտրւած է առաջին կաթողիկոսացու:

Մայր Տաճարի բարձրից դանդի խորհրդաւոր մի հատիկ հնչւածով աւետում է այդ մեծ լուրը ժողովրդին, այն ժամանակ երբ ընտրողական ժողովը դռնակի նիստով կատարում է իր գործը:

Ժողովուրդը, որ համբերել և սպասել չը դիտել, երբ բռնակ զգացումները մղում են նրան, հաւանեցուցել էր պաշտօնաւոր սպասաւորին՝ նշանով հաղորդել ընտրութեան արդիւնքը եթէ Խորիման Հայրիկ միաձայնութեամբ անցնի առաջին ընտրեալ: Պայմանւած նշանը դանդի մի հատիկ հնչւածն էր, որ և լսելի եղաւ միջօրէից առաջ ոչ պատու զոգանմով, այլ մեղմ և խորհրդաւոր ձայնով՝ որպէս վայելուչ էր կատարւում խորհրդին: Ժողովուրդը բակում որոտաց—կեցցէ՛ Խորիման Հայրիկ, իսկ փառքի բարձրութիւնները կաթողիկէից և վեհարանի տանիքներից արձագանք հանեցին—կեցցէ՛ Խորիման Հայրիկ:

Օրը մէջ—օր էր: Արեգակը շիտակ կանգնած էր զազաթնակտի վրա՝ չեչտակի նայելով Մայր Կաթողիկէին ծայրին: Երկնակամարի երեսին բարակիկ խաղում էին արծաթեթիւ ամպերը, առանց սակայն քողեւտ արեւի գէղմը: Տաճարում համագումար եղբայրները արդէն կատարել էին ընտրութեան առաջին շրջանը, որի աւետիսը առաւ դանդի խորհրդաւոր հունչը, և մինչ ժողովուրդը յոյսերով լցւած օրհնաբանում էր ներքեւում խորիման:

Անտում է մի որոշ դադաւար, բռնած ունի իր ձեռքին մի դրօշակ և յանուն այդ դրօշակի մղում է պատերազմ, ինքն իրան չէ պատկանում և նա իրաւունք չունի դաւաճանել իր կուսակցութեան:

Այդ ժողովների արդիւնքից բուսական լուսաբանւելով, երկրորդ օր, մայիսի 1-ին, Հ. Առաքելանի հրաւերով տեղի ունեցաւ 17 աշխարհական պատգամաւորների մի ընդհանուր ժողով (մինչև այդ ժամանակ այդքան հոգի էին եկել): Ժողովի առնչապետ ընտրվեց Կ. Պոլսի պատգամաւոր Տիգրան Էֆենտի: Կիւմուշէից Խորիման, որն օրինակելի կերպով և ամենայն կանոնաւորութեամբ վարեց ժողովը:

Ժողովն այն համոզմունքը կայացնելով, որ ընտրողական ժողովը պիտի հանդիմանայ ճշմարիտ արտայայտիչ ամբողջ ազգի ցանկութեան և իր նպատակակէտը պիտի լինի այդ ցանկութեան գոհացումն առաջ ազնւոյ տեսաւ ընտրելի կաթողիկոսացուների վերաբերմամբ մի որոշ համաձայնութեան յանդիման, ուստի վիճարկութիւն բացվեց թէ համաձայնութիւնը քառանուն թէ երկանուն ցանկի մասին լինի. ի վերջոյ որոշվեց առայժմ երկանուն ցանկը գծադրել: Միաձայնութեամբ և ոտքի կանգնելով Խորիման գծադրվեց իրեն առաջին ընտրելի. երբ ձեռնարկվեց երկրորդ ընտրելու գծադրվելուն, սկսվեցան վիճարկութիւն և ատենախօսութիւններ. իրեն թիկնածուներ առաջարկվեցան Սեդրակեան արքայան և Խոյիւրեան արքայան: Սեդրակեանին հերթով առաջարկող պատգամաւորները (Առաքելեան, Արծրունի, Աթաբեկեան, որոնց համակարծիք էր և պ. պ. Մէլիք-Աղաբեան, Շահրիբեան) մի առ մի բացատրեցին արդատօրէն և անկեղծաբար՝ այն բոլոր պատճառները, որոնք դրդում են նրանց անելու այդ առաջարկը և որոնց ամփոփումն էր, թէ Սեդրակեան ունենալով նոյն ոգին և ուղղութիւնը, որ ունի Խորիման, յայտնի լինելով իր օրինաւորութեամբ, անկաշառութեամբ արժանի է համարւում խորհրդին կողմից ընտրելու: Բոլորատեսիլ և Պարս-

ման Հայրիկ, արեգակը վերեւում թափանցելով ամպերի մէջ մի սքանչելատեսիլ խաղ էր յօրինում հրաշալի գոգադիպութեամբ: Համագումարը տաճարում սկսել էր իր գործը փառահեղ վեհութեամբ, միաբերան հնչեցնելով սուրբ կամարների տակ, իծման խորանի հանդէպ, աչքն և սիրան արտասուալից, «Էջ Միանման ի հօրէ և լոյս փառաց ընդ նմա» հրաշափառ երգը, և արդ արեւը կաթողիկէի շուրջը երկնքի ծոցում կայտւում էր իր մէջքը փառքի լոյսը:

«Նայեցէ՛ք վերեւ, նայեցէ՛ք վերեւ», այս ձայնի վրա բոլոր աչքերը ուղղւում են դէպի բարձրը, բոլոր սենեակներն էլ դատարկւում են դէպի բարձրը նայելու համար, մինչև ինքն իսկ Գալուստ Բարսեղը, ուսման այդ սպասուորը, բաշ է տալիս իր թիցը ոտները դէպի գոգաւ: Արեգակը իր փառքի մէջ է: Գեղեցիկ ծիածանը, ծիրանի գոգին բաշ է բռնել, պսակ է բուրդիկ նրա շուրջը: Բարձրակի մէջ ամպերը, չղարշառեալ բարակ, խաղում են երկնքի գեղանի կապույտի հետ զմայելի կերպով խառնված ներդաշնակված: Գրեթէ նոյնպէս գեղեցիկ ամպերը պար են բռնել բարձրակի շուրջը: Այդ դատարկում ամպիկների վրա արեգակը կարծես մարդաբան շաղ տուած լինի: Ինքն էլ, երկնքի այդ թաղաւորը, մի լուսաքող իրանի երեսին քաշած, այնքան մեղմացրել է ձաճանչալուտ դէմքը, որ աչքը համարձակ կարողանում է դիտել նրա պատկերը: Երկնային հրաշալիք երևոյթը, աչքաբաւ ծիրանի ծիածանը, ընդարձակ բակովը դատարկված արեգակը և լողալով լուսաթիւ ամպիկների գրկում այդպէս արձանացած է Մայր Տաճարի կաթողիկէի վրա, որը ներքեւում, հիւսիսի կողմից նայելով պսակի ծիւղ միջակեան է կազմում, ուղեահայտն արեգակի հետ զազաթնաւորվելով:

Երեւոյթը և տեսնում էր ժամի 12-ին, դուրս վազելով սարկաւարի սենեակից: Այնուհետեւ աչքս նրա վրա է մնում: Հինգ րօպէ անց՝ լուսաբանը բացվում է, որպէս մի դռնով, արևմտեան կողմից և ապա բոլորակը, կարծես պոռոյտ անելով, իր այդ բացուածքը շրջում է դէպի հիւսիս և այնտեղից դէպի ալեւելք և այդտեղ նորից ամբողջանում է: Քսան և հինգ րօպէ անց, նա նորից բացվում է արևմուտքից և սկսում է երթալով նուազիկ և, հուսկ, ծիրը իր վերջին հեղքը անելով վերադառնում է արեւելքում:

Ժամի 12½-ին արեւաբակը բոլորովին փարատված է:

Կատանի պատգամաւորները աւելացրին որ եթէ թիւրքաձայ պատգամաւորները ցոյց տան իրանց եկեղեցականների մէջ մի անձը, որ սենեակը նոյն արժանաւորութիւնները և նոյն ուղղութիւնը, պատրաստ են նրան ընդունել: Պ. Կիւմուշէից Խորիմանի խոյրանք Գր. Արծրունի բացատրութիւն տուեց ժողովին թէ արժանքները հայոց եկեղեցու վերանորոգութեան կամ բարեկրթութեան խնդրից, դրանով «Մշակը» և նրա կուսակցութիւնը ինչ նպատակի է ձգտում և ինչ է հասկանում այդ խօսքերով: Այդ բացատրութիւնը կարծես էր նրա համար, որ պ. Կիւմուշէից Խորիման հետեւալ խօսքերն աւելցնէ. «Սրբաբան Սեդրակեան ամենալաւ համարում վայելող եկեղեցուստն է թիւրքալի մէջ. թէ և Էջմիածնի վերջին դէպքերը մի գործը հասանք բերին նրա դէմ, բայց քանի որ փաստերը ճշգրտված չեն և այդ հետաքննելու առաջ եկաւ Բոլորատեսիլ հայերի մի կուսակցութեան կողմից Կ. Պոլսի տեղադրող զանազան շինծու և ճշմարտանման լուրերով, թիւրքալի հայերի խնայական դասը ամենին չէ կտակածել նրա արժանաւորութիւնների մասին, միայն մի գլխաւոր աւարկութիւն որ կայ արքայան Արիստակէսի դէմ, այդ այն վայն է, որ կարծիք կայ թէ նա կուղէ վերանորոգել եկեղեցուն, այսինքն մօտեցնել նրան բարձրական եկեղեցուն, իսկ հայ ազգը և հայ եկեղեցականութիւնը երբեք չեն կարող թողնալով, որ իրանց եկեղեցու վարդապետութեան մի նշանակեցն անդամ փոխվի: Ի պատասխանի Գր. Արծրունի յայտնեց, որ ասել թէ Սեդրակեան կամ «Մշակի» կուսակցութիւնը ձգտում են փոխելու հայոց եկեղեցու զաւանստեան և վարդապետական հիմքը, այդ կատարելապէս դատարկութիւն է. ոչ միայն բարձր անձնատրութիւն չէ կարող և իրաւունք չունի որ և է բան փոխել եկեղեցու մէջ. բարեփոխութեան կամ վերանորոգութեան պահանջը չէ վերաբերում ամենին եկեղեցու հաւատական, դաւանաբանական մասին, որ անկեղծաբար և ան-

Այդ պատգամութիւնների տակ հիացած, դմայած և յուզւած էր ժողովուրդը: Ժամի երկուսից առաւ րօպէ անց՝ Համագումարը իր գործը աւարտած է, զանգերը հնչում են և նա դուրս է գալիս տաճարից: Ժողովրդի ողորութիւնն անհկարարելի է. դաշտումները լուսավէժ հեղեղի նման պատուով են թափւելը. կեցցենք որոտմունք են հանում և չեն դադարում: Հոսանքը, պատգամաւորներին շրջափակած ընթանալով, նախ կանգ է առնում վեհարանի առաջ. որոտմունքը աւելի և աւելի սաստկանում է դրդալաց, նկլով օդն ու վանքը «կեցցէ՛ Խորիման Հայրիկ, դու ինքն երևում երևանները, որոնք իրանց մանկիկ ոտները տարել էին վեհարանի կոտորները, հանդէսը անարգելք տեսնելու համար, աղաղակում էին այն բարձրերից և ծափ տալիս—կեցցէ՛ Հայրիկը, կեցցէ՛:

Անհամար և անհամար են կեցցենքը վեհարանի առաջ, որի սենեակների մէջ, ի միջի այլոց, հիւրընկալւած է անբութեան ներկայացուցիչ պաշտօնական Պրիւր: Այս խաղաղասէր, արքայ, անկողնապահ անձը ունի իր կոչման կատարելապէս բարձրութիւնը:

Այդպէս բարձր փառաբան կեցցենքով վեհարանը ողջունելուց յետոյ, ժողովուրդը անցնում է դէպի Ամենապատու Տեղալի ընակարանը, «կեցցէ՛ Տեղալի» ձայնելով: Սա կանգնած է իր բնակարանի մուտքի առաջ՝ դատարկ ու խաղաղ պատկերով, իր հոգուն բնիկ հանդարտութեամբ ու հեղութեամբ, դիտելով ժողովրդի շնորհակալ զգայուն ոգեբուր, անսպաս արտայայտութիւնը: Վառական բարքի և կենցաղի մի տեսակ անհաղորդ առանձնապատկութեանը պէտք է վերադառնալ, որ Տեղ Տեղալի օրվան և րօպէին պատշաճ մի կարծիք բանախօսութեամբ չորջուհաւոր ժողովրդին: Սա այդ տեղից խոսութեամբ անցաւ Սեդրակեան Արիստակէս եպիսկոպոսի պատահանների տակ՝ լիարեան կեցցենքով: Այս միջոցին սեղանի դանդը արվում է: Մի րօպէից յետոյ Արիստակէս եպիսկոպոսը, խուռն բազմութիւնից շրջապատված է, որն անդադար կեցցենքով ուղեկցում է նրան մինչև սեղանատուն, համակրութեան ոգեւոր ցոյցեր անելով: Երկու անգամ կանգ է առնում եպիսկոպոսը, նշան անելով իրան սեղանը բազմութեանը՝ դադարեցնել կեցցենքի արդարակը:

Ա. Մ. Եղեկեան

ձեռնմխելի է, այլ այն մասերը, որոնք մարդկային են, վերաբերում են հօտի փոխադարձ յարաբերութիւններին, ինչպէս ամուսնական հաստիքեան և չրհաստեան խնդիրները, եկեղեցականի, վանքերի անուստութեան մատակարարութեան խնդիրը, ազգա-անործան հովիւներ չը ձեռնադրելու խնդիրը, մի խօսքով՝ աւանդապահ պէտք է անպատճառ լինել եկեղեցու զաւանստեան, վարդապետական, հաւատին վերաբերեալ խնդիրների մէջ, իսկ այն խնդիրների մէջ, որոնք առնչւթիւն ունեն հօտի սօցիալական պայմանների հետ, այստեղ աւանդապահ չը պէտք է մնալ, այլ ընթանալ ժամանակի ոգու և պահանջների համաձայն: Եթէ այդ է ձեր պահանջը, որին կատարելապէս ձայնակից եմք և մենք՝ թիւրքալի հայեր, մեզ մնում է միայն յանուն ողջի մարդկի, որ այդ տեսակի բարեփոխութիւններն որոնք կարելի է շուտով իրագործվեն, և նորոգելու կեք, որ բոլորովին փարատեցի՝ մեր կատակածները: Այս լուսաբանութիւնից յետոյ բացառվեց և մի կարեւոր կէտ, այն է, որ թիւրքալի աշխարհական պատգամաւորներից ոմանք և մանաւանդ եկեղեցականութիւնը այն հաստատ որոշումով և համոզմունքով են եկել, որ իրեն կաթողիկոսացուներ ընտրեն Ալլահեան պատրիարքին և Մատթէոս Խոյիւրեանին, բայց դու ձանապարհին տեսնելով ժողովրդի արտաբայրութիւնը, այն ահալին ժողովրդականութեանը, անանման տեղը որ վայելում է խորիման Հայրիկի, նրանք եկան այն անխախտելի կրօնապաշտեան, որ չէ կարելի ժողովրդի կամքին դէմ դնել, անկարելի է Խորիմանին չընտրել, որովհետեւ ամբողջ հայութեան ամենամուրաւանջ զգացումը խորապէս կը վերաբերվի, եթէ Հայրիկը չընտրվի. նոյնպէս եկան այն եղբայրացիութեան, որ Ալլահեանին կաթողիկոսութեան ընտրել առաջարկելը անհարաւորութիւն է, ուստի դու թիւրքալի իրանց նախկին համոզմունքը փոխելով որոշեցին Խորիմանին ընտրել կաթողիկոսական ա-

ՆՍՍԱՎ ՎԵՐԻՆ-Ա.ՂՈՒԽՈՒՑ

Մայիսի 1-ին Փոքր և շատե՛զ զարգացած քաղաքներում և դիւղերում ամեն ճիգ թափում են իրաւունք ձեռք բերել, միջոցներ գտնել զբաղարան-ընթերցարան հիմնելու: Ազգութեամբ տասը տարուց աւելի է, որ բացվել է ձրի զբաղարան-ընթերցարան, բայց փոխանակ տարուց-տարի առաջ հնաու, յետ հնացել: Նախկին գրադարանապետը դրքերի մեծ մասը առանց ցուցակադրելու տուել է զանազան մարդկանց և այդպիսով դրքերի մեծ մասը անյայտացել են: Ըրագրիները և ամսագրերը պոռկոյով ծախվել են մանրալաճառներին, իսկ չաբաթաթերթերի արեւմտանքը փոխանակ կախելու ընթերցարանի պատերին, բարեհաճել է նրանցով իր տան դահլիճը զարդարել: Ընթերցարանը պահվում էր շատ կեղտոտ, անուշադիր և երկար տարիներ հաշիւ չէր ներկայացնում: Մի քանի երիտասարդներ տեսնելով այդ անմխիթար դրութիւնը, առաջարկեցին հոգաբարձուներին ուսք դարձնել այդ բանի վրա, որոնք և յանձնեցին գրադարանապետութիւնը մի ուրիշ մարդու: Տաբեկան մօտ 120 րօպէի ծախվում է ընթերցարանի վրա և չը նայած որ մուտքը ձրի է, շատ քիչ յաճախորդներ ունի: Պատճառն այն է, որ մեր արդատ և արհեստաւոր դասը ամաչում է նստել ընթերցարանում աղաների մօտ և կարգաւ այդ նրա կողմից մեծ յանգիւնութիւն կը լինի....

Տարիներից ի վեր Ազգութի թէ՛ դպրոցական, թէ՛ եկեղեցական և թէ՛ հասարակական գործերը գտնվում են մի խումբ աղաների ձեռքին, որոնք ընտրվելով այդ գործերում լոկ փառասիրութեամբ և անուան համար, միշտ փայլել են իրանց անգործունէութեամբ:

Տառնակ տարիներ իրանց ձեռքում պահելով մեր դպրոցների դեկը՝ միշտ հեռացել են այնպիսի ուսուցիչներին, որոնք պարտաճանաչ և դործունէալ են եղել իսկ դրանց փոխարեն լցրին դպրոցները իրանց փեսացուներով, քրոջ որդեկանցով և հօրեղբոր որդեկանցով: Թէ՛ տեղացի և թէ՛ դրսից եկած ուսուցիչները չեն կարողացել Ազգութեան երեք տարեք աւելի մնալ, իսկ այդ ինամի ուսուցիչները շուտով կը կատարեն իրանց տառնակաւը: Նոյն իսկ եթէ ընտրվում են նոր հոգաբարձուներ, նրանք ևս անկարոն են լինում նրանց տեղից չարժել, որովհետեւ նրանց խնամապաշտպանները հարուստ են, ուժեղ են:

Առաջին կանդիդատ: Գալով երկրորդին, Թիւրքալի պատգամաւորները ցանկութիւն յայտնեցին, որ ինչպէս իրանք հրաժարվելով Ալլահեանի ընտրելութիւնից մեծ դու են անում, կը ցանկալին որ մենք եւ (Սեդրակեանին առաջարկողներն) ի սէր ազգային համերաշխութեան և Խորիման Հայրիկի միաձայն ընտրութեան աջողութեան համար գոհնեցնեն մեր թիկնածուներին և համաձայնվեցին երկրորդ ընտրելի ներկայացնել Մատթէոս Խոյիւրեանին: Երբ համոզեցուցիք փաստ բերում էին այն հանգամանքը, որ Սեդրակեան ապագայի կաթողիկոսն է, դու երիտասարդ է, որ նրա դէմ են թիւրքալի հայ եկեղեցականութիւնը և ժողովրդի մի մասը, մինչ Մատթէոս Խոյիւրեանին աւելի ցանկացողներ կան: Ի վերջոյ խնդիրը քուէարկութեան դրվելով ձայնից բազմութեամբ որոշվեց Մատթէոս Խոյիւրեանը երկրորդ ընտրելի համարել: Արծրունի Առաքելեան, Աթաբեկեան, Մէլիք-Աղաբեան և Շահրիբեան յայտնեցին, որ վերապահվելով իրանց ձայնի իրաւունքը, խնայաբար են մեծամտութեամբ վճար առաջ ի նկատի ունենալով, որ այդ վիճողութեամբ երկու գլխաւոր նպատակին ենք հասնում, նախ Խորիման միաձայնութեամբ պիտի ընտրվի, երկրորդ՝ Ալլահեան բոլորովին պիտի հանվի քառանուն ցանկի միջից: Եթէ այդ ժողովը վրա այդքան երկար կանգ առնի, պատճառն այն է, որ այդ ժողովը վճռական աղբյուրութիւն ունեցաւ ընտրութեան հետեւանքի վրա և այդտեղ առաջին անգամ բոլոր աշխարհական պատգամաւորներն մէջ բարոյական մի համերաշխութիւն կապացու և Խորիման առաջին, իսկ Խոյիւրեան երկրորդ ընտրելի գծադրվեցան: Ժողովը վերջապա ժամը 2-ին, ներկայ էին և մասուրի ներկայացուցիչները:

Հ. Առաքելեան

(Կը չարանակվի)

Այդ նոյն աղաները ամեն միջոց դուրս եկն դեռ արդարեւ անհրաժեշտ նախապայմաններն են, որը 17 տարի կատարել էր իր պաշտօնը և յարգված էր ժողովրդից: Այդ աղաների խմբի ձևով է վերջապէս և եկեղեցիների երեցիութանում թեան կապալը: Նրանք 10—17 տարի շարունակ երեցիութանում էին և անուամբ անուամբ հայտնաբերուած ժամանակին էլ ներդրում են: Այդ աղաների ձևով էր և աղքատաց ընկերութեան փողը, մօտ 2000 ռ., որը քան տարի առանց հաշուի պահում էին իրանց մօտ: Վերջապէս անցեալ տարի շատ մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ առնել նրանց ձեռքից այդ գումարը: Մի խօսքով աղքատներին շատեղ իր դաշտնակէտին է հասել և ճշեղ միւս դասակարգերին: Բայց այս վերջին տարիները նկատուած է մի ուրախութիւն: Բարեկամները և աղքատ դասը կամայականօրէն սկսել են հասկանալ այդ անկող աղաների հովանաւորութեան փաստակարարութիւնը և սկսել է մի լուս և շատ անգամ էլ բացարձակ կոչու: Յոյս կայ որ այս շարժման շնորհիւ աղաները հեռանան ասպարէզից, տեղ տալով նոր սերունդին:

«Новое Время» լրագիրը հաղորդում է, որ դիտարկութիւն կայ շուտով սկսելու հետազոտութիւններ դէպի Կարսը երկաթուղու գիծ անցկացնելու համար:

Տիֆլիսի Մակ-Ղափանի Նիւ-Յօրկից «Русск. Вѣд.»-ում գրած իր նամակում այն միտքն է յայտնում, որ Ամերիկայում շարունակուած են դարձեալ նորանոր նոյնաբերութիւններ ուսումնասիրելու օգտին: «Տէնիս» շոքերում համար առ այժմ ժողոված է մօտ 3355 տօնի ալիւր և հացահատիկ, որ կազմում է 6,750,000 անգլիական ֆունտ: Այդ բոլորը հացարած է ճիւղ Նիւ-Յօրկի նաւահանգիստը, որը կարծէր ամենաբարձր 20 հազար ղօլլար: Ռուսաստան հասնելուն պէս, շոքերում ալիւրը և հացահատիկը կազմէին վաղձների մէջ զրա համար կը հարկաւորվէին միմիայն 225 հատ վաղձներ:

Անցեալ տարւան սովը Ռուսաստանում պատկանում է այն տեսակ ծանր աղետներին, որոնց անտեսական հետեանքը շատ շուտ չի անցնի ժողովրդի համար: Նա, կարելի է ասել, վերջնականապէս քայքայեց շատ զեղքուած ժողովրդի ամբողջ անտեսութիւնը: Ուսումնասիրելով, սովից չը մոռնելու համար, ծախեց բոլոր ինչ-որ կարող էր. նա ծախեց ոչ թէ միայն իր տան կարասին, այլ և իր ամբողջ տաւարը սովից փրկելու համար: յոյս պահելով, ի հարկէ, այս տարւայ առատ հունձի վրա: Հասկանալի է թէ ինչ տեսակ թախանձանքով նա նայում է այժմ երկրին, այն-տեղից փրկութիւն սպասելով իր անել դրութիւնից: Մի այսպիսի ծախքով տարի ևս և նա կորած է: Ռուսաստանի լրագրութիւնը այդ առիթով շատ է միջոցաւարական լուրեր չէ բերում մեզ, լրագիրները երևում է, որ Օրբլի, Պենզայի, Պրոսլայի և Վորոնձի նահանգների շատ տեղերում, ի մեծ յուսահատութիւն ժողովրդի, շարունակուած են երաշտ օրերը և անձրևները չեն տեղում բնակին:

Պետերբուրգի թերթերը հաղորդում են, որ Բուխարայի էմիրը Պետերբուրգ հասնելուն պէս, կայսերական հասարակաց դարպասին ձեռագրիներ էր բաժնում, էմիրը և նրա սկիտայի ներկայութեամբ, թուրք հոգեւորականութիւնը կը կատարէ օրհներգութիւն այնտեղ պահուած զորանի մօտ, որը շարունակուած է Օսմանի արքային և համարվում է մուսուլմանականութեան ամենամեծ սրբութիւններից մէկը:

Մանչեսթրից, պ. Գ. Թօմպսոնից ստացանք 100 րուբլի յօդուա Րաֆայէլ Պատկանանին: Նախկին 681 րուբլի 20 կօպէկի հետ այժմ ունենք 781 ռ. 20 կ.:

Մի խումբ հայերից, որոնք չեն կամենում իրանց անունը հրատարակել, ստացանք 52 ոսկի, որը ուսուց փողով կանի մօտ 500 րուբլի, յօդուա Րաֆայէլ Պատկանանին ընտանիքի: Այդ փողը մեզ փոխադրված է բանկային արժեթղթով: Ուրեմն այժմ խաղաղութեան մէջ ունենք 52 ոսկի բանկային արժեթղթով և 781 ռ. 20 կօպէկ կանխիկ դրամով:

Ստացանք «Հանդէս Ամսօրնայ» ամսագրի մայիսի տետրակը: Այս համարն էլ նոյնն է ինչ միւսները: Կրկին ձեռագրիների ուսումնասիրութիւն, զիջելի քննադատութիւն, բայց ոչ մի խօսք այն մեծ խնդիրների մասին, որոնք յուզում են ժամանակակից հայոց ժողովրդին: Իսկ «Բաղձալէպի» մարտի տետրակը, որը նոյնպէս այս օրերս ստացանք, կատարեալ հնազանդական ժողովածու է:

Կիրակի, մայիսի 10-ին, թիֆլիսի ժողովարանում կայացած փոքրիկ ժողովում ընտրված է մի մասնագիտացող, եկող տարի հայոց թատրոնը ղեկավարելու համար:

Լուսն էր, որ այն ճաշկերպով, որը մասին տեղական լրագիրները անդադար լուրեր էին հաղորդում, և որը պէտք է տրվէր ի պատիւ թիւրքաց պատգամաւորների, չէ կայանալու, և թիւրքահայ պատգամաւորները արդէն ճանապարհ են ընկել թիւրքի:

Տեղական «Кавказ» լրագիրը, որը խմբագիրը, պ. Միլիտան, անձամբ գնացել էր Էջմիածին ներկայ լինելու կաթողիկոսական ընտրութիւններին, տպագրեց մի շարք հետաքրքրական թերթային լուրեր և մի քանի առաջնորդներ իր վերջին համարներում ընտրութեան մասին:

Աւետարանական կանոնը ընկերութիւնը, որը այս ամսի 8-ին վիճակաւոր կազմեց, յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը թիֆլիսի ժողովարանի աւագներին, որոնք ձրաբար տուեցին ժողովարանի ամսագրին չինութիւնը՝ յիշեալ վիճակաւորի համար, այլ և այն անձանց, որոնք նուիրեցին զանազան իրեղէններ և կամ մասնակցեցին գործին:

Ստացանք Մօսկվայում տպագրած մի բրօշուր, «Ժողովրդի կրթութեան գործը մեղանում է, աշխատութիւն պ. Լ. Սարգսեանի: Բրօշուրը պարունակում է հետաքրքրական վիճակագրական տեղեկութիւններ դպրոցների մասին:

Թիֆլիսի դպրոցներում արդէն սկսվել են տարեկան հարցաքննութիւնները:

Ստացանք Պարիզի հայ «Առանցքային» ընկերութեան համար պ. Սյունի Մարտինովից տասն րուբլի:

Գաւառներից մեզ գնաւաւորում են, որ «Արարատ» համարները՝ գործակալ քահանաների դասը դպրութեան պատճառով շատ ուշ և անկանոն են ստացվում: Նոյնը պատահում է և թիֆլիսում: Մենք կարծում ենք, որ Էջմիածնի տպարանական մասնագիտովի պարտքն է իր բաժանորդներին «Արարատ» ուղարկել պատուով, և ոչ թէ կոսիսատորանների և գործակալների միջոցով, որը առիթ է տալիս չարախօսելու և նոյն իսկ ամսով ուշ ստանալ համարները: Որքան յիշում ենք, Էջմիածնում մի այսպիսի կարգադրութիւն եղել է, և եթէ եղել է, ցանկալի է որ օր առաջ իրագործվէ այդ կարգադրութիւնը, որպէս զի պաշտօնական «Արարատ» բաժանորդները իր ժամանակին ստանան ամսագիրը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ՎԱՍՊՈՒՐԱՎՈՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՌՈՐՆԵՐԸ

Կաթողիկոսական ընտրութեան անկարող եղան մասնակցել Վասպուրականի պատգամաւորները, որովհետեւ թիւրքաց կառավարութիւնը նրանց անցագրեր չը տուեց՝ Էջմիածին գնալու համար: Դրա պատճառն այն էր, որ Կ. Պօլսի հայոց պատրիարք Առդեան՝ Բ. Դրանի ներկայացրած իր ցանկի մէջ չէր մտցրել Վանի և այն կողմերի մի քանի վիճակների անունները: Առդեան յայտարարել էր, որ Էջմիածին գնացող պատգամաւորների թիւը կը լինի մօտ 30 կամ 35: Բայց բանից դուրս եկաւ, որ եթէ բոլոր տեղերից գնան, պէտք է դրանց թիւը հասնի 80-ի կամ 88-ի: Այն ժամանակ Բ. Դուռը գտնելով այս բանը հակառակ պատրիարքի ցուցակի՝ կարգադրեց մերժել մի քանի վիճակների պատգամաւորներին անցագրի տուել, որոնք թիւում և Վասպուրականի պատգամաւորներին: Եւ այս է ահա պատճառը, որ հայաշատ Վասպուրականը դուրի մնաց կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելուց:

ՖԻԳՐՈ

Պէնց վիկտոր Նապօլէօն Պարիզի «Figaro» լրագրում հետեւեալ կարծիքն է յայտնում Ֆրանսիայի ներկայ դրութեան մասին. «Չը պէտք է դաւանաւոր այժմ մեզ մօտ կատարվող անցքերի վրա: Մենք վաշխում ենք բնականօրէն քաղաքական անկախութիւնը հետեւեալները: Ամբողջ քան տարիների ընթացքում ամեն բան ենթարկվում էր անկանալի կրիտիկային և ամենախիստ յարձակումներին: Յարգանքով էին հարցեր հարցերի ետեւից, չը լուծելով նրանցից ոչ մէկը: Մտքերը չափազանց դրգռման հասցրին և ամեն տեղ երկպառակութիւններ ծագեցան:

Այն օրը, երբ տեսական պրօպագանդան վաստակների փոխակց, երբ դրգռող ճառերին յաջորդեցին զինամիտային պայթիւններ, վիտեզած հասարակութիւնը դիմեց կառավարութեանը՝ պահանջելով նրանց կատարել իր զինուոր պարտականութիւնը, այն է՝ պաշտպանել հասարակական ապահովութիւնը: Սակայն կառավարութիւնը ոչ զին չը կարողացաւ պաշտպանել: Նրկիւր տիրեց ամենքին:

Պրինց Նապօլէօն պնդում է, որ իբր Ֆրանսիայի այժմեան կառավարչական կազմակերպութիւնը փչացած է, և կարծում է, որ գործերն այժմ այն-

պիսի ընթացք են ստացել, որ շուտով ստիպւած պէտք է լինեն ընդհանուր ձայնաւորութեան դիմել՝ կառավարչական իշխանութեան հեղինակութիւնը վերականգնելու համար:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունաստանում, մասնաւոր թիւրքալիս նահանգում աւաղակութիւնը ստատիկ աճում է: Աւաղակների խմբին նորերս աւելացել են Լարիսայի բանակից փախած 22 կալանաւորներ, որոնք աւաղակային խումբ կազմելով՝ սարափ են գցել բնակիչների և վարչութեան վրա: Լարիսայի նահանգապետը և զատակալը հեռագրով թոյլտուութիւն են խնդրում գրամական վարձատրութիւն տալ այն անձանց, որոնք կը բռնեն այդ աւաղակ-մարդասպաններին:

Հիւսիսային-Ամերիկայում մի նոր օրէնք հրատարակեց, որը վերաբերում է Եւրօպայից Ամերիկա գաղթողներին: Նոր օրէնքն արգելում է Ամերիկա գաղթել այնպիսի չքաւորներին, որոնք ճանապարհածախս չունեն մինչև իրանց բնակութեան համար ընտրված տեղը հասնելու և բացի դրանից 10 Գոլլարի չափ պահանտի դրամագումար չունեն: Այդ օրէնքի հիման վրա, որը երկու չաբաթ առաջ ոչ ստացաւ, 100 գաղթականներ անյապաղ յետ ուղարկվեցան Եւրօպա: Մի քանի օրից յետոյ մտադրութիւն կայ կրկին մօտ 1000 գաղթականներ յետ ուղարկել:

Պարիզի մի քանի լրագիրներ, խօսելով Ֆրանսիայի և իտալիայի մէջ հաշտութեան կայացնելու հնարաւորութեան մասին, ասում են, որ Կրիտիկի և նրա կողմակիցների զինուոր նպատակն է մղորեցնել իտալական ժողովուրդը, հաւատացնելով նրան, որ իբր Ֆրանսիան յարմար առիթը գալուն պէս, կը վերականգնեն պապի աշխարհային իշխանութիւնը: «Figaro» լրագիրը նկատում է, որ Կրիտիկի կողմակիցները այդ նպատակով սխալ բացատրութիւն են տալիս հանրապետութեան վերաբերմամբ պապի բռնած քաղաքականութեանը: Լրագիրը խորհուրդ է տալիս Ֆրանսիացիներին դիմադրել Կրիտիկի և երեքպիտեան դաշնակցութեան բոլոր խնդիրներին, հաւատացնելով իտալացիներին, որ Ֆրանսիայում ոչ ոք մտադրութիւն չունի վերականգնեցնել պապի աշխարհային իշխանութիւնը և որ իտալացիներին խաղած են նրանք, որոնք չափ ունեն երեքպիտեան դաշնակցութեան բարեկամ պահել նրանց և թշնամացնել ցեղակից ազգի դէմ:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՍՏՈՒՍՏԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՄԱԳԻԿԻ 11 մայիսի: Լուրերին նայելով Օրբլանի պրինցուհի Նէնա, Պարիզի դուքսի աղջիկը, նշան դրված է Ֆէրնան-Նունէզեան դուքսի որդու հետ: Բրադիլիական «Solimeos» պատերազմական նաւը խորտակվեց Ռուզվելտի ափին. նաւի վրա 125 հոգի ծառայողները, ի միջի որոց և նաև հրամանատարը, խեղդելով միայն 5 հոգի են փրկվել:

ԿՕՊԵՆՀԱԳԵՆ, 11 մայիսի: «Полярная Звезда» նաւը՝ կայսերական Տան անդամներով պատեղ հասաւ առաւօտեան 11 ժամին, հինգ ժամ աւելի վաղ սպասած ժամանակից: Նաւին ղեկավարեցին պրինց Վօլդեմար և պրինցուհի Մարիա: Երբ նաւը հասաւ՝ որոտացին թնդանութիւնը: Նոյա Մեծութիւններին ղեկավարեցին՝ Դանիայի թագաւորը և թագուհին, Կուսերեւանդի դուքսը իր ամուսնուհետ, ղեկավարական ներկայացուցիչներ, մի-նիւտրները և պալատական պաշտօնեաներ:

ՊԱՐԻՉ, 11 մայիսի: Հաւատացնում են, որ Պատուօր գտել է միջոց էպիլեպսիայի դէմ, որը կայանում է լոկ կատարութեան թիւր պատուաւորութեան մէջ: Փորձը կատարեցին 10-ամեայ երեխայի վրա և կատարելապէս աղողեց. բայց որպէս զի այդ միջոցի վերաբերմամբ կարելի լինի վերջնական եղանակային անել, հարկաւոր են դեռ նորանոր փորձեր:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 12 մայիսի: Սլաւօնական Բարեկամական ընկերութիւնը երեկ տօնեց ուղղափառութեան 900-ամեակը: Պատգամական ընկերութեան անդամները հաւաքվեցին խառնակաւ տաճարը, ուր ժամկրութիւնից յետոյ, տեղի ունեցաւ գոհացողական մաղթանք, մասնակցութեամբ սխաղի անդամների և զինուորական զինակցների արեւելակողմու Սերգիյ: Ներկայեան

տեղի ունեցաւ հանդիսարար նիստ, որի ժամանակ արտասանական դէպքին վերաբերեալ ճառերը Ստացված են հետազոտելու՝ Բէլգրադի միտրոպոլիտ Միխայիլից և Չերնոգորիայի միտրոպոլիտ Միտրոֆանից, այլ և Սերբիայի միտրոպոլիտ Պաշի-չից:

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ, 12 մայիս: Նիդերլանդիայի բանկը իջեցրեց պաշտօնական դիսկոնտո 3-ից մինչև 2 1/2%:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Մայիսի 12-ին

Լճործի վրա 10 ֆունտ արծէ.	95 ր. 10 Կ.
Բերքի վրա 100 մարկ	46 ր. 55 >
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ	37 > 65 >
Ոսկի	արծէ. . . 7 > 62 >
Մարտային կուպոններ	152 > 50 >
Արծաթ	1 > 10 >
Բորսային դիսկոնտոներ	4 > 5 1/2 >
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի	103 >
.	2-րդ . . . 103 >
.	3-րդ . . . >
.	4-րդ . . . >
.	5-րդ . . . >
.	6-րդ . . . 102 >
6% ոսկեայ բէնտա	155 > 50 >

4% ոսկեայ փոխառութիւն.	>	>	>
Արեւելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	>	>	>
.	2-րդ . . . 102 >	75 >	>
.	3-րդ . . . 104 >	12 >	>
Ներքին 5% առաջին փոխառութիւն.	239 >	25 >	>
.	219 >	>	>
Պետական երկաթուղային բէնտա.	104 >	>	>
5 1/2% բէնտա	>	>	>
4% ներքին փոխառութեան	94 >	62 >	>
5% դրամ. թղթ. աղն. կալ. բանկի	102 >	62 >	>
Ազն. կալ. բանկի խաղարկութեան	>	>	>
Գրամ. թղթ.	194 >	>	>
5 1/2% վկայակ. դիւղ. հող. բանկի.	104 >	87 >	>
4 1/2% դրամական թղթեր կալուած.	>	>	>
փոխ. կրեդիտ. բանկ. մետաղ.	147 >	75 >	>
.	101 >	75 >	>
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ.	>	>	>
բանկի 5% փոխառութեան օրինակները.	102 >	18 >	>
Մոսկովայի քաղաք. օրինակները.	101 >	50 >	>
Օդէսայի	102 >	12 >	>
Թիֆլիսի	>	>	>
Գրամ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	>	>	>
.	>	>	>
Ս. Պետերբուրգի բորսայի արամադրութիւնը	>	>	>
հանդարտ է:	>	>	>

Ժամանակաւոր-թմարդի՝ Յ. ՏԵՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր

ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍ ԳԱՀԱՆԱՅ ԵՐԱՆՈՍԵԱՆՅ՝ իր որդիներանցով, ցաւօք սրտի յայտնե-
լով իր կնոջ՝ ՍԱԼՕՄԵ ԱՂԱԲԵԳԵԱՆ ԵՐԱՆՈՍԵԱՆՅԻ մահը, խնդրում է իր բարե-
կամեանքին և ծանօթներին՝ շնորհ բերել յուրաքանչեւ օրինակներ և ծանօթներ-
ին՝ շնորհ բերել յուրաքանչեւ օրինակներ և ծանօթներին, որը լինելու է ամենի 17-ին, կիրակի օր, իր սեփական անից, Կախտախնայա փողոցի վրա,
գէպի Ս. Լուսարիչ եկեղեցին:

1—1

Աննա Պետրոսեան Ջորջեանց և Վարվառէ, Լեւոն, Մնացական և Նիկողայոս
Պետրոսեան Յովհաննէսեանները, ցաւօք սրտի յայտնելով իրանց մօր՝ ԹԱԳՈՒՀԻ
ԳԵՈՐԳԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԱՆԵԱՆՅԻ մահը, խնդրում են ազգականներին և ծանօթներ-
ին՝ շնորհ բերել յուրաքանչեւ օրինակներ և ծանօթներին, որը լինելու է ամենի 14-ին,
հինգշաբթի օր, սեփական ամսից, Եղիարեւելեան փողոց Ու 39, գէպի Վաքի
մայր եկեղեցին:

1—1

ԱՍՅԱԼՏԻ ԻՐԵՂԵՆՆԵՐ ԵՒ ԱՍՅԱԼՏԻ ՈՒ ԳՈՒՏՐՈՆԻ ՎԱ-
ՋԱՌՈՒՄՆ

Սիդորանի աշխատի գործարանի բարձրագոյն հաստատված ընկերութեան ԹԻՖԼԻ-
ՍՈՒՄ ԵՒ ԲԱԹՈՒՄԻՄ: Յանկացողները պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցեով:
ԹԻՖԼԻՍ՝ Ալեքսանդրեան փողոց, № 50, Ի. Ս. Չերնեանովին:
ԲԱԹՈՒՄ՝ Սարգիսայ փողոց, № 3, պ. Սուխանովին:
№ 54 1—15

Պետերբուրգի հայ ուսանողների հետեւեալ հրատարակութիւնների պահեստը փո-
խադրված է Թիֆլիսի կենտրոնական գրադաճառանոցը, ուր և կարող են դիմել ցանկա-
ցողները:

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԲԱՌԳԻՐԻ, զինն է.	2 ր.
ԳԱՐԵԱԼԻԻ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ (սակաւածիւ).	1 "
ՓՈՐԻԿ ԼՐՏԵՍԸ	2 Կ.
ԱԶՈ ՄԱՐՈՒՆ	3 Կ.
№ 54	1—8

ՀԱՐԿԱՌՈՐ Է

Հայերէն լեզու լաւ իմացող մի հայ կին, կամ հայ օրիորդ, ընտանիքի մէջ ապրե-
լու և մի երեխայի մասին հոգալու համար: Յանկացողները պէտք է համաձայնվեն Թիֆ-
լիսից դուրս գնալ ընտանիքի հետ միասին: Հասցեն խմանալու համար կարելի է հարց-
նել ՍՂԱԿԻ՝ խմբագրատանը: № 54 1—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ԲԱՐԵԳՐՈՒԹԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վարչութիւնը սրանով յայ-
տարարում է, որ երկուշաբթի օր, ամենի 18-ին, երեկոյան 6 1/2 ժամին, Սերգիեյեւայա
փողոց, տուն № 19-ում, նշանակված է ընկերութեան մայիսի 9-ի ընդհանուր ժողովի
նիստի շարունակութիւնը:

1—1

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲՈՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆԻ
(Կուլիկ, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՌՈՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան (և ատամնացաւ) սիֆիլիսի և աչքաբու-
ժ. Գ. ՐՈՒԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայից և կանանց ց.
ԿԵՆԻՔԻՇԿԻ Մ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ—11 1/2—12 ժ. կանանց և երեխայից ց.
Մ. Զ. ՔԱՆԱՆԵԱՆ—12—12 1/2 ժ. կանանց ց. և մանկաբարձութեան:
Ի. Ֆ. ՊՐՈՏԱՍԵՎԻԶ—12—1 ժ. ակունքի, կոկորդի և քթի ց.
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12 1/2—1 ժ. ներքին և երեխայից ց.

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ՝

Ա. Բ. ԱԼԿԱՆԵՎ—5—6 ժ. ներքին ց. և երեխայից և կանանց:
Ա. Մ. ՓՈՒԼԻՆԵԱՆ—5—6 ժ. երեխայից և ներքին ց.
Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆ—6—7 ժ.
Ա. Ա. ԳԱՌՈՍՍԿԻ—6—7 ժ. կաշուի ցաւերի, սիֆիլիսի և վիրաբուժութեան.
Վճար—50 Կ: Համախորդի (կոնսիլիումի) համար առանձին:
21—52 (5) 90—№ 79 Հիւանդանոցի վերատեսուչ բժշկապետ Նաւասարդեան

ПАРФЮМЕРИЯ
ВИКТОРИЯ РЕЖИНА
мыло олео-вазелиновое
РОЯЛЬ-ЕОНТО.
ДУХИ ВЫСШЕГО ДОСТОИНСТВА
ИКСКОРОНАКСЪ И ВЮЛЕТЬ.
О-ДЕ-КОЛОНЪ ЦВѢТОЧНЫЙ
РАЗНЫХЪ ЗАПАХОВЪ
Въ Высочайше утвержденномъ Канц-
комъ Товариществъ торговли апте-
карскими товарами въ Тифлисѣ
(91—№ 57)

ՊԱՅՈՐԻՍԵԱՆ
ՎԻԿՏՈՐԻԱ-ՐԵՅԻՆԱ
Օլեո-վազելինեան սապոն
ՐՕՅԱԼ-ԿՕՆԳՕ
մանուկներ
ԿԻՍԿՈՐՆԱԿՍ
ՕԴԵ-ԿՕԼՕՆԵ ԿՎԵՇՈՒՆԻ
ԶԱՆԱԶԱՆ ԶՈՏԵՐԻ
Վերաբարձիկան
Բարձրագոյն հաստատված
Ընկերութեան մէջ
Կապուած Թիֆլիսում
47—50 (5)

ՊԱՆԱԻՕՆ ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎԼԵԱՆԻ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ

ԳԻՄՆԱԶԻԱԿԱՆ ԵՒ ԲԵՍԱԿԱՆ ՀԻՒԳ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՎ
Ընդունում և պատրաստում է աշակերտներ գիմնազիայի, բնական ուսումնարանի,
Լազարեան ճեմարանի մինչև հինգերորդ դասարան. նոյնպէս ղեկմէրնի, տեխնիկական և
այլ միջնակարգ ուսումնարանների համար:
Պանսիօնում աւանդում են կրօն, հայոց եկեղեցական պատմութիւն, մեկնութիւն պա-
տարագի հայոց, հայոց լեզու (հայերի համար), ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, լատի-
ներէն, յունարէն, վրացերէն, թուրքերէն լեզուներ, թուրքաբանութիւն, արեւելագիտութիւն,
ընդհանուր պատմութիւն, ռուսաց պատմութիւն, ընդհանուր աշխարհագրութիւն,
Ռուսաստանի աշխարհագրութիւն, բնական պատմութիւն, նկարչութիւն, գրութիւն, խմբա-
կան երգեցողութիւն, երաժշտութիւն, պար, մարմնամարզութիւն:
Աշակերտներ ընդունվում են թոշակաւորներ, կիսաթոշակաւորներ և երթեկներ:
Պանսիօնում դասախօսում են գիմնազիական և բնական ուսումնարանի ուսուցիչներ:
Հասցեն. Թիֆլիս, Сололаки, Вельяминовская улица, домъ № 11.
(№ 148) 16—20 (5)

ԴՊՐՈՑ—ՊԱՆԱԻՕՆ Ս. Վ. ԱՐԴՈՒԹԵԱՆ—ԵՐԿԱՅՆԱԲԱԶՈՒԿԻ

Ամառը տեղափոխվում է ԲՈՐԺՕՄ.
Ֆրէշլինկայա փողոց, № 14.
(№ 52) 2—4 (9, 14, 16, 23)

НѢМЕЦКАЯ ГОСТИНИЦА

HOTEL NIEMIECKI, «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆՈՑ» զանվում է ՎԱՐՇԱՎԱՆ
ՅՈՒՄ. քաղաքի կենտրոնում, նորից վերաշինված, ունի 90 հաշաւորված նոմէրներ-
որոնց սալը ու կարգը ամենալաւ արտասահմանեան հիւրանոցների սենեակներին է
նման: Նոմէրների զինք 50 կապէկից մինչև 3 բուրժի օրական, անկողնով և ծառայով:
Հիւրանոցում կայ ընթերցարան-գրադարան, որտեղ ստացվում են հայերէն ՍՂԱԿԻ և
ՆՆՈՐ-ԴԱՐ՝ լրագիրները, հիւրերի համար անվարձ: Կայ բնաստան, տեղեֆօն, քաղցրե-
ղէնների խանութ, բարձրանք:
Հիւրանոցի կառքերը զանվում են բոլոր երկաթուղային կայարաններում:
(№ 21) 17—130 (2)

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԵԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
MESSAGERIES MARITIMES
(ՄԵՍԱԺԵՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)

Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ԼՕՆԴՈՆԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ
Ուրբաթ, 15/27 մայիսի, դուրս կը գնայ ԲԱԹՈՒՄԻՑ LA MANCHE (ՄԱՆՇ) նաւը,
նաւապետ BLANC (ԲԼԱՆԿ) գէպի Կ. Պօլիս, Մարսէլ, Հալիք, ԼՕնդօն, ժամեկով և միջա-
նկեալ նաւահանգիստները:
Ագէնտները՝ ԲԱԹՈՒՄԻՄ՝ ՄԱԼԱՎԱԶԻ, ԹԻՖԼԻՍԻՄ՝ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆՅ, ԻԿԻ ԲԱԳՈՒԻ
մէջ՝ ԳՕԼԻԿՈՒՍ:
(№ 23) 2—2

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑ Զ. Յ. ՕՐԲԵԼԻ

Սօյալական փողոց, սեփական տանը № 15—16
ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ
Առաւօտեան 8 ժամից մինչև 10 ժ. և երեկոյան 4 ժամից մինչև 6 ժ.
Կիրակի և առօրեին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօր ԿԿ յետոյ:
(№ 145) 7—150